

*Prof.dr. Henriëtte van der Horst, prof.dr. Frank Buntinx, prof.dr. André Knottnerus,
prof.dr. Job Metsemakers, prof.dr. An De Sutter, prof.dr. Chris van Weel (red.)*

Leerboek huisartsgeneeskunde

De Tijdstroom, Utrecht

© De Tijdstroom uitgeverij, 2014. De auteursrechten der afzonderlijke bijdragen berusten bij de auteurs.
Omslagontwerp: Cees Brake, Enschede

Uitgegeven door De Tijdstroom uitgeverij BV, Postbus 775, 3500 AT Utrecht.
E-mail: info@tijdstroom.nl
Website: www.tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Waar dit mogelijk was is aan auteursrechtelijke verplichtingen voldaan. Wij verzoeken eenieder die meent aanspraken te kunnen ontlenen aan in dit boek opgenomen teksten en afbeeldingen, zich in verbinding te stellen met de uitgever.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 5898 213 1
NUR 871

Inhoud

Voorwoord – 9

Inleiding – 11

Deel 1 Competentie Medisch handelen

1 Welke vragen en problemen dienen zich aan bij de huisarts? – 21

Frank Buntinx, Chris van Weel, François Schellevis

2 Het diagnostisch proces in de spreekkamer – 31

Henk de Vries, Patrick Bindels

3 Het eerste contact – 51

Ann Van den Bruel, Erik Stolper

4 Het vervolgcontact – 63

Mattijs Numans, Marc Van Nuland

5 Het beleid van de huisarts – 73

An De Sutter, Toine Lagro-Janssen

Deel 2 Competentie Communicatie

6 Communicatie: de basis van elk arts-patiëntcontact – 89

Marcel Reinders, Marc Van Nuland

7 Specifieke aspecten van de arts-patiëntcommunicatie – 101

Trudy van der Weijden, Birgitte Schoenmakers

8 Slechtnieuwsboodschappen – 117

Myriam Deveugele, Evelyn van Weel-Baumgarten

9 Preventie van en omgaan met conflicten – 127

Simone van den Hil, Henriëtte van der Horst

10 Communicatie met anderen dan de patiënt – 139

Sandra van Dulmen, Jochen Cals

Deel 3 Competentie Samenwerking

11 Inzicht in groepsprocessen – 149

Lieve Peremans, Henk Schers

12 Samenwerken in de zorg – 161

Lodewijk Schmit Jongbloed, George Smits

Deel 4 Competentie Kennis en wetenschap

13 Belang van wetenschappelijk onderzoek in de huisartsenpraktijk – 181
Geert-Jan Dinant, Rogier Hopstaken

14 Systematische reviews: de uitgangspunten – 193
Floris van de Laar, Bert Aertgeerts

15 'Wetenschappelijke houding' van de huisarts – 209
Henriëtte van der Horst, Thierry Christiaens

Deel 5 Competentie Maatschappelijk handelen

16 Optimaal toegankelijke huisartsgeneeskunde, nu en in de toekomst – 221
Niek de Wit, Sara Willems

17 De positie van de huisarts in de gemeenschap – 237
Arno Timmermans, Jan De Maeseneer

18 De huisarts helpt de patiënt om voor zichzelf op te komen – 245
Dirk Van Duppen, Jozien Bensing

19 Verantwoordelijkheid en toetsbaarheid – 259
Margriet Bouma, Otto Maarsingh, Piet Vanden Bussche

20 De juridische context van de huisarts in Nederland – 275
Roelf Norg

21 Huisarts en wetgeving in Vlaanderen – 287
Patrik Vankrunkelsven, Dirk Devroey

Deel 6 Competentie Organisatie

22 Visie, doelstelling en strategie – 299
Paul Van Royen, Eloy van de Lisdonk

23 Kwaliteitszorg in de praktijk – 307
Kees in 't Veld, Luc Seuntjens

24 Huisarts en informatietechnologie – 319
Huibert Tange, Stefaan Bartholomeeusen

Deel 7 Competentie Professionaliteit

25 Professionele ontwikkeling – 335

Anneke Kramer, Joke Denekens

26 Bevoegd en bekwaam – 349

Roy Remmen, Annette Berendsen

27 Ethisch handelen – 357

Dick Willems, Paul Lips

28 De belangrijkste beroepsorganisaties in Nederland en Vlaanderen – 369

Pieter van den Hombergh, Piet Vanden Bussche

Personalia – 389

Register – 391

Voorwoord

Precies veertig jaar geleden verscheen *Patiënt en huisarts: een leerboek huisartsgeneeskunde* van Jan van Es. Het is het eerste en – tot nu toe – enige leerboek huisartsgeneeskunde dat een volledig beeld schetst van de huisartsgeneeskunde. Sinds die tijd zijn er veel boeken verschenen waarin diverse aspecten van de huisartsgeneeskunde uitgewerkt worden, zoals het diagnostisch proces, de arts-patiëntcommunicatie, de praktijkorganisatie, het beleid bij chronische aandoeningen, enzovoort, maar het boek van Van Es is na een eerste herziening in 1984 niet meer opnieuw uitgekomen.

De huisartsgeneeskunde heeft in die veertig jaar, zowel in Nederland als in Vlaanderen, een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt en is een volwaardige academische discipline geworden. Alle reden dus om een nieuw leerboek huisartsgeneeskunde uit te brengen.

De redactie heeft een groot aantal auteurs, de meesten zijn verbonden aan Vlaamse of Nederlandse universiteiten, bereid gevonden om een bijdrage te leveren aan dit nieuwe leerboek huisartsgeneeskunde. Bijna alle hoofdstukken zijn door een duo van een Nederlandse en een Vlaamse auteur geschreven. Met de keuze voor deze opzet hoopt de redactie een groot draagvlak voor het leerboek te creëren in Nederland en Vlaanderen. Wel brengt deze keuze met zich mee dat de individuele hoofdstukken vaak een eigen signatuur hebben, met de ene keer een meer Vlaamse en de andere keer een meer Nederlandse kleur.

We hopen dat het *Leerboek huisartsgeneeskunde* zijn weg vindt in de medische curricula van de Nederlandse en Vlaamse universiteiten en gebruikt zal worden in de opleiding tot huisarts, maar ook in de praktijk werkzame huisartsen kan boeien.

De redactie